

บันทึก

เรื่อง ภาษีการค้าสำหรับกิจการธนาคาร กรณีเรียกเก็บเงินค่าอากรแสตมป์
ค่าไปรษณียากร และค่าโทรเลข

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยหนังสือที่ ๘๐๙๒/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๐๓ ความว่า ได้รับแจ้งจาก กระทรวงการคลังว่า ได้เกิดมีปัญหาเกี่ยวกับการเก็บภาษีการค้าสำหรับกิจการธนาคาร โดย กรมสรรพากรและสมาคมธนาคารไทยมีความเห็นแตกต่างกันอยู่ในกรณีที่กรมสรรพากรจะเรียก เก็บภาษีการค้าจากเงินค่าอากรแสตมป์ ค่าไปรษณียากร และค่าโทรเลขที่ธนาคารเรียกเก็บจาก ลูกค้าในการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือส่งเงิน เป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหากจากค่าธรรมเนียมตาม ระเบียบของธนาคาร

เรื่องมีตามที่กระทรวงการคลังแจ้งมาว่า กรมสรรพากรได้ตรวจพบหลักฐานว่า ธนาคารต่างๆ มีรายรับจากค่าอากรแสตมป์ ค่าไปรษณียากร และค่าโทรเลข ซึ่งเรียกเก็บเอาจาก ลูกค้าโดยมีข้อเท็จจริงว่า เมื่อลูกค้าประสงค์จะส่งเงินไปต่างจังหวัดหรือเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต ไปต่างประเทศก็จะมอบให้ธนาคารเป็นผู้จัดการให้ ในการรับจัดการดังกล่าวนี้ ธนาคารได้เรียก ค่าบริการเป็นค่าธรรมเนียมตามระเบียบแล้ว และนอกจากนั้นยังเรียกเก็บเป็นค่าอากรแสตมป์ สำหรับเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตและตราสารที่เกี่ยวข้อง ค่าแสตมป์ไปรษณียากรสำหรับส่งเลต เตอร์ออฟเครดิตทางไปรษณีย์ และค่าโทรเลขเกี่ยวกับการติดต่อต่างๆ ซึ่งความจริงค่าใช้จ่าย ดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่ของธนาคารเป็นผู้เสียเอง แต่ธนาคารได้ผลักภาระไปเรียกเก็บเอาจากลูกค้า อีกส่วนหนึ่งต่างหากจากค่าธรรมเนียมดังกล่าว และในทางปฏิบัติเพื่อความสะดวกธนาคารจะเป็น ผู้ทรงจ่ายไปก่อนแล้วจึงเรียกเก็บชดเชยเอาจากลูกค้าภายหลัง หรือธนาคารจะคำนวณ ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ก่อนตามที่ประมาณว่าจะต้องใช้จ่าย แล้วเรียกเก็บจากลูกค้าไว้ ซึ่งในกรณีนี้ บางครั้งธนาคารก็ได้กำไร เพราะเรียกเก็บไว้สูงกว่าที่จ่ายจริง แต่ก็ไม่ได้คืนให้ลูกค้า แต่บางครั้งก็ ขาดทุนเพราะเรียกเก็บไว้ต่ำกว่าที่จ่ายจริง แต่ก็ไม่ได้เรียกเพิ่มจากลูกค้าอีกเช่นกัน กองตรวจภาษี อากรมีความเห็นว่า เงิน ๓ ประเภทที่ธนาคารเรียกเก็บจากลูกค้าเพื่อชดเชยรายจ่ายของตนเอง ดังกล่าวนี้ เข้าลักษณะเป็นรายรับอย่างหนึ่งในกิจการธนาคารอันต้องเสียภาษีการค้าตาม ๒๑ (ก) แห่งบัญชีอัตราภาษีการค้า เช่นเดียวกับค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการอื่นๆ ที่เรียกเก็บเอาจากลูกค้า ธนาคาร บางแห่งได้นำยอดรายรับส่วนนี้เสียภาษีการค้าไปแล้ว แต่ธนาคารบางแห่งมิได้นำรายรับ ดังกล่าวนี้ไปเสียภาษีการค้าเลย

สมาคมธนาคารไทยได้มีหนังสือร้องเรียนไปยังกระทรวงการคลังว่า ความเข้าใจ

ของกองตรวจภาษีอากรที่ว่า ค่าอากรแสตมป์ ค่าไปรษณียากร และค่าโทรเลขเป็นค่าบริการ ในกิจการธนาคารอันต้องเสียภาษีการค้านั้น ดูจะไม่ชอบด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริง เพราะค่าค่าบริการตามความหมายเกี่ยวกับกิจการธนาคารนั้นหมายถึงประโยชน์ตอบแทนที่ธนาคารได้รับจากการให้บริการแก่ลูกค้าเท่านั้น เช่น ดอกเบี้ยที่ได้จากการให้ลูกค้ากู้ยืมเงิน ค่าธรรมเนียมที่ได้จากการโอนเงิน ส่วนลดที่ได้จากการซื้อลดตั๋วเงินและค่าเช่าที่ได้จากการให้ลูกค้าใช้ตู้নিরภัย ฯลฯ เหล่านี้ เป็นต้น ซึ่งธนาคารก็ได้นำไปเสียภาษีการค้าโดยถูกต้องครบถ้วนแล้ว แต่ส่วนค่าอากรแสตมป์ ค่าไปรษณียากร และค่าโทรเลขนั้น แท้ที่จริงเป็นรายจ่ายเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าในทางปฏิบัติธนาคารจึงได้ตรองจ่ายค่าใช้จ่ายเหล่านี้แทนลูกค้าไปก่อน แล้วเรียกเก็บชดใช้คืนจากลูกค้า ไม่มีลักษณะเป็นค่าบริการหรือประโยชน์ตอบแทนในการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าอันจะพึงต้องนำไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีการค้าแต่อย่างใด จึงขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาสั่งระงับการดำเนินการใดๆ ของกองตรวจภาษีอากรเสีย เพราะการกระทำดังกล่าวเป็นที่หาสาระแห่งแก่ลูกค้า ยังผลให้เกิดความไม่สะดวกและกระทบกระเทือนแก่กิจการของธนาคาร

กรมสรรพากรมีความเห็นในเรื่องนี้ว่า เงินทั้ง ๓ ประเภทดังกล่าวข้างต้น ความจริงเป็นรายจ่ายของธนาคารเอง แต่ธนาคารได้ผลภาระให้ลูกค้าเป็นผู้จ่าย โดยเรียกเก็บจากลูกค้าไว้เป็นอีกส่วนหนึ่งนอกเหนือไปจากค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บอยู่แล้ว เงินที่เรียกเก็บนี้จึงเข้าลักษณะเป็นค่าบริการที่ธนาคารเรียกเก็บ เนื่องในการประกอบและดำเนินกิจการธนาคารอันควรต้องเสียภาษีการค้าตาม ๒๑ (ก) ของบัญชีอัตราภาษีการค้าแห่งประมวลรัษฎากร เช่นเดียวกับค่าบริการหรือค่าธรรมเนียมอื่นๆ เหมือนกัน แต่เพื่อความแน่ชัด กรมสรรพากรได้เสนอเรื่องนี้ให้กระทรวงการคลังพิจารณาและขอคำปรึกษาจากคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๖) ได้ตรวจพิจารณาเรื่องนี้พร้อมด้วยผู้แทนกระทรวงการคลังแล้ว ผู้แทนกระทรวงการคลังชี้แจงว่า ค่าอากรแสตมป์ ค่าไปรษณียากรและค่าโทรเลข สำหรับการส่งเงินและการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตดังกล่าวแล้วนั้น ที่ว่าเป็นหน้าที่ของธนาคารต้องเป็นผู้เสียเองนั้นหมายความว่า เมื่อธนาคารเป็นผู้ออกตราสารและผู้ส่งไปรษณีย์โทรเลข ธนาคารก็ต้องจ่ายค่าแสตมป์และค่าโทรเลขดังกล่าว ไม่มีกฎหมายบังคับในที่ใดว่าห้ามมิให้ธนาคารตกลงให้ผู้ที่จะได้รับประโยชน์ในการนั้นออกเงินชดใช้ทดแทนให้แก่ธนาคาร และในเรื่องนี้ข้อเท็จจริงเป็นกรณีที่ลูกค้าของธนาคารในการที่มาติดต่อขอให้ธนาคารดำเนินกิจการนั้นๆ ให้ได้ให้ความตกลงไว้ด้วยว่าจะยอมรับชดใช้ทดแทนค่าอากรแสตมป์ ค่าไปรษณียากร และค่าโทรเลขที่ธนาคารจะต้องเสียไป เมื่อเป็นเช่นนี้ พิจารณาตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๗๙ ประกอบกับบัญชีอัตราภาษีการค้าในประเภทการค้าที่ ๒๑ แล้ว จะเห็นว่า เกณฑ์การจัดเก็บภาษีสำหรับการธนาคารนั้นกฎหมายให้เก็บตามยอดเงินเพียง ๒ ประการ คือ (ก) ดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม ค่าบริการที่เรียกเก็บ และ (ข) กำไรก่อนหักรายจ่ายใดๆ จากการรับแลกเปลี่ยนเงินตรา การออกซื้อ หรือขายตั๋วเงิน การรับส่งเงินไปต่างประเทศ ฉะนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงมีความเห็นว่า ค่าอากรแสตมป์ ค่าไปรษณียากร และค่าโทรเลข ที่ลูกค้าของธนาคารออกชดใช้ให้แก่ธนาคารนั้น จะถือว่าเป็นค่าบริการของธนาคารหาได้ไม่ เพราะ

ค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าธรรมเนียม ค่าอากร และค่าไปรษณีย์โทรเลขนั้น ตามธรรมดาคู่กรณีแห่งนิติกรรมย่อมตกลงกันให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้เสีย หรือให้ชดใช้ทดแทนกันได้ไม่เป็นบริการแก่กันอย่างไร คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงมีความเห็นว่า เงินที่ลูกค้าของธนาคาร ออกชดใช้ให้ธนาคารดังกล่าว นั้น ไม่เป็นค่าบริการตามประมวลรัษฎากร หนึ่ง ผู้แทนกระทรวงการคลัง (ฝ่ายสมาคมธนาคารไทย) ได้ชี้แจงความว่า การเรียกเก็บค่าเหล่านั้นจากลูกค้า ได้เรียกเก็บไว้ล่วงหน้า และเพื่อความสะดวกจึงเป็นแต่เพียงจำนวนประเมินเบื้องต้น ที่ว่าบางครั้งก็ได้กำไร เพราะเรียกเก็บไว้สูงกว่าที่จ่ายจริง แต่ไม่ได้คืนให้ลูกค้า แต่บางครั้งก็ขาดทุนเพราะเรียกเก็บไว้ต่ำกว่าที่จ่ายจริงนั้น ผู้แทนกระทรวงการคลัง (ฝ่ายสมาคมธนาคารไทย) ชี้แจงว่า ตามข้อเท็จจริงที่เป็นมา ส่วนมากธนาคารขาดทุน จึงควรกล่าวไว้ด้วยว่าถ้าธนาคารจะถือโอกาสเรียกเก็บอ้างว่าเป็นค่าแสตมป์ ค่าโทรเลข แต่ได้คิดนอกเหนือเหลือเกินไปกว่าที่จะต้องจ่ายจริงมาก จนเป็นกำไร ส่วนได้ของธนาคารอีกยอดหนึ่งแล้ว เงินยอดนี้ก็ถือได้ว่าเป็นค่าบริการของธนาคาร

(ลงชื่อ) เสกล บุญยัษฐิติ

(นายเสกล บุญยัษฐิติ)

รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

รักษาราชการแทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕